

EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTSİZLİĞİ: ÖĞRETMEN PERSPEKTİFİNDEN BİR SÖYLEM ANALİZİ*

Cihan SALMA

Bilim Uzmanı, MEB, Gaziantep, Türkiye
cihan190782@hotmail.com, ORCID No:0000-0001-8984-6878

Yasin YILMAZ

Öğretmen, MEB, Gaziantep, Türkiye
yasin.yilmaz8501@gmail.com, ORCID No:0009-0001-8471-3053

Taner ÖZCAN

Öğretmen, MEB, Gaziantep, Türkiye
taner87_1903@hotmail.com, ORCID No: 0009-0006-1349-2771

Özet

Bu nitel çalışmada, eğitimde fırsat eşitliği konusundaki öğretmen görüşleri ve değerlendirmeleri söylem çözümlemesi ile incelenmiştir. Araştırma, Gaziantep ilinin orta ölçekli ve orta gelir düzeyine sahip bir ilçesinde görev yapan 13 öğretmenden oluşan bir çalışma grubuyla gerçekleştirilmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve çözümleme yapılmıştır. Elde edilen bulgular, öğretmenlerin ülkemizde eğitimde fırsat eşitliği konusunda eksiklikler bulunduğu yönünde ortak bir görüş belirttiklerini ortaya koymuştur. Öğretmenler, fırsat eşitsizliğinin giderilmesi için bazı çözüm önerilerinde bulunmuşlardır. Bu öneriler arasında ücretsiz ve zorunlu eğitimin yaygınlaştırılması, okullaşma oranlarının artırılması, eğitimin siyasallaşmadan uzaklaştırılması ve öğrencilerin barınma, beslenme gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması yer almaktadır. Ayrıca öğretmenler, eğitimde fırsat eşitliği sağlanabilmesi için ekonomik, coğrafi, ailevi ve kültürel engellerin aşılması gerektiğini vurgulamışlardır. Sonuç olarak, eğitimde fırsat eşitliğinin tam anlamıyla sağlanabilmesi için, daha kapsamlı politikaların ve toplumsal müdahalelerin gerektiği belirlenmiştir. Bu çalışma, eğitimde fırsat eşitliği sağlanabilmesi için çok yönlü bir yaklaşımın gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: eğitim, fırsat eşitsizliği, söylem analizi, eğitimde eşitlik

INEQUALITY OF OPPORTUNITIES IN EDUCATION: A DISCOURSE ANALYSIS FROM A TEACHER'S PERSPECTIVE

Abstract

In this qualitative study, teachers' views and evaluations on educational equality of opportunity were examined through discourse analysis. The research was conducted with a group of 13 teachers working in a medium-sized district with a medium income level in Gaziantep. Data were collected using a semi-structured interview form and analyzed accordingly. The findings revealed that teachers commonly believe that there are deficiencies in ensuring educational equality of opportunity in the country. Teachers proposed several solutions to address educational inequalities, including the expansion of free and compulsory education, increasing school enrollment rates, distancing education from political influences, and addressing students' basic needs such as accommodation and nutrition. Additionally, teachers emphasized the need to overcome economic, geographical, familial, and cultural barriers to achieve educational equality. In conclusion, it was determined that achieving full educational equality requires comprehensive policies and societal interventions. This study highlights the necessity of a multifaceted approach to ensure equality of opportunity in education.

Keywords: education, opportunity inequality, discourse analysis, equality in education

Atf / Citation

Salma, C., Yılmaz, Y. ve Özcan, T. (2021). Eğitimde Fırsat Eşitsizliği: Öğretmen Perspektifinden Bir Söylem Analizi. *Anadolu Türk Eğitim Dergisi*, 6 (3), 429-446.

Salma, C., Yılmaz, Y. & Özcan, T. (2021). Inequality of Opportunities in Education: A Discourse Analysis from a Teacher's Perspective *Anatolian Turkish Journal of Education*, 6 (3), 429-446.

Giriş

Eğitim, temelinde ham girdisi insan olan, insanları çeşitli bilgi, beceri ve değerlerle donatarak topluma kazandırmayı hedefleyen bir süreçtir. Ancak eğitimin nitelikli olabilmesi, bireyin hazır bulunurluk düzeyi, gelişim süreci ve elde edilen çıktılarının titizlikle değerlendirilmesine bağlıdır. Eğitimden maksimum verimin alınabilmesi için, sürecin yalnızca bilişsel değil, aynı zamanda sosyal, fiziksel ve duygusal boyutlarda da destekleyici bir yapıya sahip olması gerekir. Eğitimin içeriği ve yöntemi, bireylerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarına göre esnek bir şekilde tasarlanmalı, böylece her bireyin potansiyelini en üst seviyeye çıkarmak hedeflenmelidir. Eğitim sürecinin amacına ulaşabilmesi için zaman ve mekân, eğitim hedeflerine uygun olarak yeniden düşünülmeli ve düzenlenmelidir (Baştepe, 2009). Bireylerin özelliklerinden bağımsız, her kesime eşit ve adil eğitim olanakları sunan, demokratik bir sistem kurulmalıdır. Özellikle küreselleşen dünyada, toplumların ayakta kalabilmesi ve rekabet gücünü koruyabilmesi için bireylerin evrensel değerleri dikkate alarak hareket etmesi büyük önem taşımaktadır. Gelecekte toplumların ayakta kalabilmesi, dünya genelinde rekabet edebilir bir düzeye ulaşabilmesi ve toplum üyelerinin küresel vatandaşlar olarak sorumluluk alabilmesi için, eğitim sistemlerinin sadece bilgi aktarımı yapan bir yapıyı değil, aynı zamanda bireyleri çok yönlü geliştiren, destekleyen ve toplumsal sorunlara duyarlı bireyler yetiştiren bir sisteme dönüşmesi şarttır (Çalık ve Sezgin, 2005). Eğitime yapılan her yatırım, geleceğe yapılan bir yatırım olarak değerlendirilmelidir; zira toplumsal ilerleme; etkin, kapsayıcı ve yenilikçi bir eğitim sistemi ile mümkün olacaktır.

Eğitim, her bireyin eşit koşullarda erişmesi gereken bir temel haktır. Ancak, bireylerin sosyoekonomik durumu, etnik kökeni, yaşadıkları bölge ve aile desteği gibi faktörler, eğitimde fırsat eşitsizliğine neden olmaktadır. Bu eşitsizlik, bireylerin eğitime erişiminde farklılıklar yaratarak ülkelerin sosyal ve ekonomik kalkınmasını da engeller. Eğitimin evrensel bir hak olduğu göz önüne alındığında, tüm bireylerin eşit koşullarda eğitim imkânlarına erişebilmesi, sosyal adaletin ve toplumsal refahın sağlanması için hayati önem taşımaktadır (Green, 1988). Türkiye’de fırsat eşitliğini sağlamak adına çeşitli politikalar uygulanmakta, devlet desteğiyle burslar ve sosyal yardımlar sunulmaktadır. Ancak, eğitim kaynaklarına erişimdeki eşitsizlikler hâlâ devam etmektedir; özel okullara erişim imkânı olan öğrenciler daha avantajlı konumdayken, maddi imkânsızlıklar yaşayan öğrenciler devlet okullarında daha kısıtlı imkânlarla eğitim görmektedir. Merkezi sınavların yarattığı rekabet ortamı, öğrencilerin tek yönlü değerlendirilmesine yol açmakta, bu da ilgi ve yeteneklerin göz ardı edilmesine sebep olmaktadır. Bu durum, bireylerin eğitime olan ilgisini olumsuz etkileyebilir (Aydın, 2018). Eğitimde fırsat eşitsizliğini azaltmak için devlet, aileler ve eğitim kurumları iş birliği içinde olmalıdır. Aile desteği her ne kadar önemli olsa da, okullar da aile desteği olmadan öğrencilere temel becerileri kazandırmakla yükümlüdür. Eğitimde dezavantajları gidermek için okul çevresiyle bütünleşik bir yapı oluşturulmalı ve çocukların geleceğe umutla bakabilmesi için tüm paydaşlar ortak sorumluluk almalıdır. Unutulmamalıdır ki, her çocuğun eğitimi ülkenin geleceği için vazgeçilmezdir ve hiçbir çocuğun eğitim hakkından mahrum bırakılmaması, toplumun ortak hedefi olmalıdır.

Eğitimde fırsat eşitliği kavramı, yaygın inanın aksine her öğrenciye aynı eğitim imkânlarını sağlamak ya da her öğrencinin eşit sonuçlar elde etmesini amaçlamak değildir. Gerçekte, eğitimde fırsat eşitliği, bireylerin başlangıç koşulları ne olursa olsun, gelişimlerini destekleyebilecek adil fırsatlara sahip olmasını ifade eder. Bu eşitlik anlayışı, öğrencilerin başarı düzeylerinin, kendi kontrolleri dışında olan ekonomik ve sosyal faktörlerden bağımsız olması gerektiğini savunur (Westen, 1985). Fırsat eşitliğinin yüksek olduğu toplumlarda bireyin doğduğu çevre, onun başarısını belirlemede daha az etkiliyken, bu eşitliğin olmadığı toplumlarda bireylerin hayat başarısı, genellikle doğdukları şartlara göre şekillenir (Aksu ve Cantürk, 2015). Eğitimde eşitlik, sosyal adaletin temel unsurlarından biridir ve aynı zamanda toplumların demokratik yapısının korunmasında önemli bir unsurdur. Her bireyin eğitim hakkına sahip olması insan haklarının temel bir gereğidir. Ancak burada önemli olan eğitimde eşitliğini sadece kaynakların her bireye aynı oranda dağıtılması olarak değil, bireylerin ihtiyaç ve yeteneklerine göre uyarlanmış bir kaynak tahsisi olarak görmektir. Sosyal ve ekonomik boyutları olan eğitim eşitliğinde, eğitim hizmetlerinin bireylerin ilgileri, yetenekleri ve koşullarına uygun bir biçimde sunulması esastır (Lincoln, 2015). Eğitimde fırsat eşitliği kavramına yönelik farklı bakış açıları bulunmaktadır. Bazı görüşlere göre eğitimde fırsat eşitliği, yalnızca çocukların okula gitme hakkına sahip olması olarak

tanımlanırken (Lazenby, 2016), başka bir görüş her çocuğun aynı kaynaklara erişimini savunmaktadır (Tan, 1987). Ancak modern eğitim anlayışına göre, her çocuğun yalnızca okula gitmesi değil, aynı zamanda kendi potansiyelini en üst düzeyde gerçekleştirebilmesi için gereken tüm desteklere erişmesi gerekir. Bireylerin eğitim sürecine erişim olanakları kadar, bu sürece katkıda bulunacak kaynaklardan eşit oranda yararlanmaları da önemlidir.

Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, yalnızca bireysel başarıyı değil, toplumsal ilerlemeyi ve sosyal adaleti de güvence altına alır. Bu anlayış, eğitime erişim ve eğitim kaynaklarının tahsisinde toplumsal yapıya uygun politikaların benimsenmesini gerekli kılar. Eğitimin yalnızca bireysel bir hak olarak değil, toplumsal bir sorumluluk olarak değerlendirilmesi, ülkelerin kalkınması için kritik bir adımdır (Rose, 2017). Fırsat eşitliğine dayalı bir eğitim sistemi, bireylere sadece aynı imkânları sunmakla yetinmez; onların ihtiyaçlarına uygun çözümler üreterek her bireyin potansiyelini gerçekleştirmesine olanak tanır (Topses, 2014).

Eğitimde fırsat eşitliği, sosyoekonomik engellerin tüm dünyada tam anlamıyla aşılamadığı bir hedef olarak varlığını korumaktadır. Her ülke, eğitime eşitliği sağlama yolunda adımlar atmaya çalışsa da sosyoekonomik eşitsizlikler, öğrencilerin eğitim kazanımlarını ve hayat başarılarını etkilemeye devam etmektedir (OECD, 2019). Türkiye de bu alanda önemli bir sorumluluk taşımakta olup, Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı maddesiyle "fırsat ve imkan eşitliği" ilkesini milli eğitim sistemimizin temel taşlarından biri olarak belirlemiştir. Bu doğrultuda, ülkemizin eğitimde fırsat eşitliğini ne ölçüde sağladığını gözden geçirmek, önemli bir öz değerlendirme adımı olarak karşımıza çıkmaktadır. Merkezi sınavlar ve ulusal eğitim istatistikleri gibi kaynaklar, Türkiye'deki fırsat eşitsizliklerine dair veriler sunarken; uluslararası değerlendirme çalışmaları ve raporlar, bu durumu daha geniş bir perspektifte görmemize yardımcı olmaktadır. Bu raporlar, eğitimdeki fırsat eşitsizliğini bazen dolaylı yoldan, bazen ise doğrudan göstergelerle ortaya koymakta; ülkemizde sosyoekonomik koşulların öğrencilerin eğitimdeki ilerlemelerine etkisini gözler önüne sermektedir.

Özellikle uluslararası sınavlara katılım ve bu sınavların sonuçları, farklı sosyoekonomik geçmişe sahip öğrenciler arasındaki farkları gözler önüne sererek, hangi alanlarda gelişim gösterilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Türkiye, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak adına çeşitli projeler geliştirmekte ve yeni politikalar benimsemekte olsa da, hâlâ alınması gereken uzun bir yol bulunmaktadır. Her bireyin, kökeni ya da ekonomik durumu ne olursa olsun, kaliteli eğitime erişme hakkı olduğu unutulmamalıdır. Eğitimde fırsat eşitliğini artırmaya yönelik daha kapsayıcı adımlar atılması, hem bireysel gelişim hem de toplumsal ilerleme için kritik bir gerekliliktir (Taş ve Yenilmez, 2008).

Türkiye'de eğitimde fırsat eşitliği konusunda önemli sorunlar yaşanmaktadır. Yapılan araştırmalar, sosyoekonomik koşulların öğrencilerin eğitim seviyeleri ve başarıları üzerinde belirgin etkiler yarattığını ortaya koymaktadır. Örneğin, babası üniversite mezunu olan bir çocuk, babası ilkökul mezunu olan bir çocuğa göre ortalama 8 yıl daha fazla eğitim almaktadır. Babası üniversite mezunu olan bireylerin kendilerinin de üniversite mezunu olma oranı %75 iken, babası ilkökul mezunu olanlarda bu oran sadece %3'te kalmaktadır (Aydemir ve Yazıcı, 2019). Eğitimdeki bu büyük fark, bireylerin doğuştan gelen koşullarının eğitime erişim ve eğitimden elde edilen kazanımları ne derece etkilediğini göstermektedir. Aynı sınıf seviyesindeki öğrenciler arasında bile Türkiye'nin farklı bölgelerinde başarı ortalamaları arasında 3 yıllık bir fark gözlenmektedir (Mullis vd., 2020). Özellikle okulun ve öğrencinin sosyoekonomik durumu, Liselere Geçiş Sınavı'ndaki başarıları üzerinde belirgin bir etkiye sahiptir (Suna vd., 2020). Ayrıca, Türkiye PISA sonuçlarında, en yüksek başarıyı gösteren öğrencilerin genellikle sosyoekonomik olarak avantajlı gruplardan geldiğini gösteren ülkelerden biridir (OECD, 2021). Bununla birlikte, zorunlu eğitim çağında olup da okula gidemeyen yaklaşık 700 bin öğrenci bulunmaktadır, bu da eğitimde fırsat eşitliğini sağlamanın önünde büyük bir engel teşkil etmektedir. Bu veriler ışığında, Türkiye'deki eğitim sisteminin daha kapsayıcı ve eşitlikçi hale getirilmesi gerektiği açıktır. Eğitimin bireylerin sosyoekonomik durumlarından bağımsız olarak eşit fırsatlar sunacak şekilde yeniden yapılandırılması; eğitimde fırsat eşitliğini sağlama yolunda hayati bir adım olacaktır. Bu düzenlemeler, sadece bireysel başarıyı değil, toplumsal kalkınmayı da güçlendirecek nitelikte olacaktır.

Yöntem

Bu araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan söylem çözümlemesi tekniği kullanılmıştır. Söylem çözümlemesi, dilsel ifadenin bulunduğu her çalışma bağlamında kullanılabilir bir teknik olup, özellikle dil ve dilsel ürünlerin araştırma nesnesi olarak değerinin arttığı postpozitivist yaklaşımlar sonrasında önem kazanmıştır (Gür, 2011). Söylem çözümlemesi, dilsel ürünlerin bağlamı dikkate alınarak incelenmesini gerektiren bir yöntemdir. Bu bağlam, söylemi etkileyen zaman, mekân, söyleyen, söylenen, toplumsal ve psikolojik ortam gibi tüm şartları içerir (Gür, 2013). Araştırma kapsamında, öğretmenlerin görüşlerinden oluşan söylemler incelenmiştir. Söylem çözümlemesi yöntemi kullanılarak, öğretmenlerin görüşlerinin hem betimsel hem de eleştirel bir yaklaşımla analiz edilmesi hedeflenmiştir. Betimsel çözümleme, söylemin sınırlarını, özelliklerini ve verilen mesajları anlamaya çalışırken; eleştirel çözümleme, ideoloji, güç dağılımı, eşitlik ya da eşitsizlik gibi konulara odaklanmıştır (Gür, 2011). Araştırma, bu iki yaklaşımı harmanlayarak öğretmen söylemlerinin en kapsamlı şekilde analiz edilmesini amaçlamaktadır.

Araştırmada evren-örneklem kavramı klasik anlamda kullanılmamış; bunun yerine incelenecek söylemlerin nitelikleri araştırmanın amaçlarına uygun olarak belirlenmiştir. İncelenen söylemler, öğretmenlerin belirli bir zaman dilimindeki görüşlerini yansıtmakta olup, bu söylemler araştırma sorularına en iyi yanıtı verecek nitelikte seçilmiştir (Gür, 2011). Söylem çözümlemesinin bağlam ve söylem arasındaki ilişkiye dayalı olması nedeniyle, öğretmenlerin görüşlerinin ifade edildiği bağlam detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Araştırmada James Paul Gee'nin söylem çözümlemesi yöntemi temel alınarak, söylem çözümlemesine ilişkin kapsamlı bir kuramsal çerçeve oluşturulmuştur. Söylem çözümlemesi çalışmalarında dilsel ürünlerin yanında semboller, resimler, filmler gibi çok modlu unsurların da incelenebileceği göz önünde bulundurularak, bu çalışmada yalnızca dilsel söylemler analiz edilmiştir. Söylem çözümlemesi sürecinde kullanılan metodoloji, söylemin bilimsel sistematik içinde incelenmesine ve bağlamla ilişkili olarak çıkarılabilecek sonuçların açık ve yeterli bir şekilde ortaya konulmasına olanak sağlamıştır (Gür, 2011). Bu kapsamda, araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği söylem çözümlemesinin bilimsel standartlara uygun şekilde gerçekleştirilmesiyle sağlanmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırma 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Gaziantep'in bir ilçesinde görev yapmakta olan 13 öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Çalışmada yer alan öğretmenlerin isimleri gizlilik ilkesine bağlı kalınarak Ö.1, Ö.2, Ö.3..., Ö.13 olarak adlandırılmıştır. Çalışmada yer alan katılımcıların demografik bilgileri Tablo-1'de gösterilmiştir.

Tablo 1.

Araştırmaya katılan öğretmenlere ait demografik bilgiler

Katılımcılar	Cinsiyet		Yaş	Görev süresi		Mezuniyet derecesi
	Kadın	Erkek		1-10 Yıl	11 ve üzeri	
Ö.1	+		26	+	Y. Lisans	
Ö.2	+		25	+	Lisans	
Ö.3		+	37		Lisans	
Ö.4	+		29	+	Lisans	
Ö.5		+	35		Y. Lisans	
Ö.6	+		26	+	Y. Lisans	
Ö.7		+	39		Y. Lisans	
Ö.8	+		28	+	Lisans	

Ö.9		+	31	+	Lisans
Ö.10	+		27	+	Lisans
Ö.11	+		26	+	Lisans
Ö.12	+		28	+	Lisans
Ö.13		+	32	+	Y. Lisans

Tablo-1 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin yaşları 26 ile 39 arasında dağılım göstermektedir. Çalışmaya katılan öğretmenlerden on kişi 1-10 yıl arasında üç kişi 11 ve üzeri yıl öğretmenlik deneyimine sahiptir. Katılımcıların sekiz tanesi kadın beş tanesi erkektir. Ayrıca öğretmenlerden 5 tanesi yüksek lisans 8 tanesi lisans mezunudur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu literatür taramasına göre hazırlanmıştır. Eğitimde fırsat eşitliğine ilişkin 14 soru oluşturulmuş ve sorular iki uzmana gönderilmiştir. Bu alan uzmanlarından gelen dönüşler doğrultusunda sorular üzerinde gerekli değişiklik ve düzenlemeler yapıldıktan sonra 9 soru ve ek görüşlerin belirtilebileceği bir adet madde daha eklenerek görüşme formunun son hali oluşturulmuştur. Bu formun son hali yine uzmanlara gönderilmiş ve olurları alınmıştır. Ayrıca görüşme formunun uygunluğunu test etmek için iki öğretmen ile pilot görüşme yapılmıştır. Görüşme formundaki maddeler beş erkek ve sekiz kadın öğretmene yüz yüze görüşmede sorulmuş cevapları ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Daha sonra yüz yüze görüşmeden elde edilen ses kayıtları yazılı hale getirilmiştir.

Uygulama ve Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formu sonucunda elde edilen eğitimde fırsat eşitliğine ilişkin öğretmen görüşlerinin analizi söylem çözümlemesi ile yapılmıştır. Söylem analizi, sosyal bilimlerde önemi giderek artan, yorumlayıcı ve nitel araştırma yöntemlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Nitel araştırma ise "olgular, kavramlar, sosyal gerçeklik ve sosyal dünya"nın içinde yaşayan insanlar için ne anlama geldiğini araştırır. Buna paralel olarak söylem analizi; toplumda ortaya çıkan doğruların, değerlerin, gücün ve fikirlerin nasıl ortaya çıktığını, sürdürüldüğünü, paylaşıldığını, çeliştiğini ve değerlendirildiğini araştırır. Söylem analizi, tanımlama, genelleme veya daha doğrusu üretken ve yansıtıcı bir araştırma yöntemidir (Parker, 1992). Dolayısıyla bir söylem çözümlemecisi bir söylemi incelerken, söylemin etkisini de hesaba katarak yorumlayarak sonuçlar çıkardığı için aslında yeni bir tür söylem üretmektedir.

Bu çalışmada söylem çözümlemesi dört basamakta gerçekleşmiştir. Bu basamaklar şu şekildedir:

- Birinci basamakta verilerin çözümlenmeye hazırlanması yapılmıştır. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen ses kayıtları yazıya aktarılmış, öğretmenlere Ö.1, Ö.2, Ö.3 gibi harf verilerek isimleri gizlenmiştir. Yazıya dökülen ses kayıtlarında kontrol ve denetimin kolay olması için satır numaraları verilmiştir.
- Söylem çözümlemesinde bağlam çok önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle ikinci aşamada bağlamın tanımlanması yapılmıştır. Bağlamın en iyi şekilde ortaya konulması yapılacak yorumların en aza indirilmesine yardımcı olacaktır. Ayrıca bağlam söylem çözümlemesinde çalışmanın güvenilirliğini sağlamada önemli bir olgudur (Gür, 2013).
- Söylem çözümlemesinin üçüncü basamağında öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen görüşlerden hareketle fırsat eşitliği ile ilgili genel bir düşünce ve yönelim tespit edilmeye çalışılmıştır. Mevcut çalışmada konunun bütüncül şekilde daha derinlemesine irdelenmesi için söylem çözümlemesinde kullanılan betimsel ve eleştirel yaklaşımın her ikisi de kullanılmıştır.
- Son basamakta ulaşılan sonuçlar birleştirilerek raporlama yapılmıştır.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin söylem çözümlemesi tekniği ile analizinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu aşamada ilk önce bağlam olgusuna yer verilecektir.

Bağlam

Bu çalışma, Gaziantep ilinin orta ölçekli nüfusa ve orta düzey gelir seviyesine sahip bir ilçesinde gerçekleştirilmiştir. Ancak, çalışma grubundaki öğretmenlerin çoğunluğu, düşük gelir seviyesine sahip olan ve "kenar mahalle" olarak nitelendirilen bölgelerdeki okullarda görev yapmaktadır. Bu okullarda çalışan öğretmenlerin sayısı diğerlerine oranla fazladır; çalışma grubundaki 9 öğretmen bu mahalle okullarında görev yapmaktadır. Öğretmenlerin üçü hariç, geri kalan tüm öğretmenlerin okullarında yabancı uyruklu (Suriyeli) öğrenci sayısı oldukça yüksektir. Bu öğrencilerin aileleri çoğunlukla çiftçilik gibi düşük gelirli işlerle geçimlerini sağlamaktadır.

Çalışma grubundaki öğretmenlerin hiçbiri fırsat eşitliği ile ilgili herhangi bir faaliyette bulunmamıştır. Veriler, Eylül ve Ekim 2024'te toplanmıştır. Çalışmadaki tüm öğretmenler dört yıllık fakülte mezunudur. Ülkemizde öğretmenlik, en düşük maaş alan meslek gruplarından biri olarak değerlendirildiğinden, bu durumun öğretmenlerin ekonomik ve sosyal sıkıntılar yaşamasına yol açabileceği analiz sürecinde göz önünde bulundurulmuştur. Çözümleme sonucunda elde edilen bulgular, aşağıda başlıklar halinde sunulmuştur.

- Öğretmenlerin fırsat eşitliğine ilişkin tanımlamaları ve bu tanımlamalarının değerlendirilmesi:

Görüşme formunda yer alan "Fırsat eşitliği nedir?" sorusuna öğretmenler; herkesin aynı haklara sahip olması, kaynaklardan eşit bir biçimde faydalanması, eşit eğitim koşullarında bulunması ve hayatlarına eşit olanaklarla başlaması gibi yanıtlar vermişlerdir. Öğretmenlerin fırsat eşitliğini tanımlarken odaklandıkları noktalara dair bazı katılımcı görüşleri aşağıda sunulmuştur.

Ö.6: *"Fırsat eşitliği bence her öğrencinin ya da her bireyin verilen imkanları aynı ölçüde kullanması eşit şekilde kullanılabilmesi olması olarak değerlendirebiliriz..."*

Ö.5: *"...Çocuklar açısından eşit eğitim ortamında eğitim görmelerini sağlamak..."*

Ö.7: *"...Fırsat eşitliği insanların ayırım olmadan insanların aynı şartlarda hizmetlere imkânlarla sahip olabilmesine denilmektedir..."*

Fırsat eşitliği tanımlarına bakıldığında, öğretmenlerin genel olarak ayırım yapılmaksızın herkesin aynı koşullarda tüm imkan ve olanaklardan eşit şekilde yararlanması gerektiği yönünde görüş belirttikleri anlaşılmaktadır. Katılımcılardan Ö.9 bu konudan şu şekilde bahsetmiştir:

Ö.9: *"...Bireye yaşadığı bölge cinsiyet ayırımı yapmadan, bilgi ve becerilerini geliştirebilmesi için eğitim öğretim imkânı sağlamak, tüm eğitim olanaklarını en üst düzeyde bireylerin hizmetine sunmak, bir yandan da bu amaçları yasalarla desteklemek şeklinde tanımlayabiliriz..."*

Öğretmenlerin söylemleri incelendiğinde, fırsat eşitliği kavramının genellikle öğrencilerin faydalanabileceği ya da ulaşabileceği imkanlarla sınırlı bir perspektiften ele alındığı görülmüştür. Fırsat eşitliği, öğretmenler tarafından genelde ayrımcılık yapılmaksızın herkesin aynı koşullarda eğitim imkanlarından yararlanabilmesi şeklinde tanımlanmıştır. Ancak bu tanımların, fırsat eşitliğinin yalnızca eğitim bağlamında ve öğrenciler açısından değerlendirilmesiyle sınırlı kaldığı; toplumun diğer kesimlerine veya öğrenciler için fırsat eşitliğinin farklı boyutlarına ilişkin bir görüş ortaya koymadığı tespit edilmiştir. Bu durum, öğretmenlerin fırsat eşitliği kavramını daha geniş bir toplumsal bağlamda ele almak yerine, eğitim ortamlarındaki pratik kullanımlarına odaklandıklarını göstermektedir.

- Her bireye eşit şartlarda eğitim hakkı verilmesinin önemine ilişkin öğretmen görüşleri:

Katılımcıların görüşlerine göre, topluma nitelikli bireyler kazandırmak, eğitime erişim kolaylığı sağlamak, bireylerin potansiyellerini ortaya çıkarmak, adalet ve dayanışmayı güçlendirmek, toplumsal kutuplaşmayı azaltmak, uyum ve barış ortamını sağlamak, demokratikleşmeye katkıda bulunmak ve kültürel değerleri gelecek nesillere aktarmak açısından eşit eğitim hakkı sağlanması oldukça önemlidir. Ayrıca, bireylere tanınan eşit eğitim hakkının, bilinçli ve sorgulayıcı bireyler yetişmesine, toplumsal çatışmaları önlemeye, sosyal gelişime katkıda bulunmaya ve sağlıklı bir toplum oluşumuna destek olduğu belirtilmiştir. Bunun yanı sıra bazı öğretmenler, eşit şartlarda sunulan eğitimin Ankara'ya yani merkeze bağlılığı artıracağını, toplumdaki dezavantajlı kesimlere daha hızlı ulaşılacağını, dezavantaj yaratan durumların erken dönemde giderilebileceğini ve bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerine olanak sağlayacağını ifade etmişlerdir. Eşit eğitim hakkının önemi konusundaki katılımcı görüşlerinden bazıları ise aşağıda yer almaktadır.

Ö.6: "...Bu nedenle Ankara'daki de Diyarbakır'daki de Tekirdağ'daki de Hatay'daki de aynı şartlarda eğitim görmek zorundadır aynı şartlarda eğitim ülkenin adaletini birliğini ve birlikteliğini arttırdığı için çok önemlidir..."

Ö.5: "...Çocuk açısından da öğretmen açısından da kendi potansiyellerini tam anlamıyla ortaya çıkarmasında fayda sağlayacağı düşünüyorum..."

Ö.8: "...Bireyler ancak eğitim ile ileri yönde gelişebilirler. Eğitimin eşit şartlarda verilmesi durumunda ortak olan yarıya aynı yerden başlanabilir bu açıdan önemlidir..."

Ö.1: "...Kadın erkek ya da zengin fakir arasındaki ayrımın ortadan kalkmasını sağlayacağı için toplumsal kutuplaşmanın önüne geçecektir..."

Bazı öğretmenler, eşit eğitim hakkı sağlanmadığı takdirde bireylerin kendilerini değersiz hissedebileceğini, yeteneklerini ve potansiyellerini ortaya koymakta zorlanabileceklerini, bunun da kendilerini gerçekleştirmeleri açısından ciddi engeller oluşturabileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca, bu durumun toplumu ileriye taşımakta engeller yaratarak toplumsal gelişime olumsuz etkiler yapacağını ve dezavantajlı bireyler ile bu bireylerden oluşan dezavantajlı toplumların ortaya çıkmasına yol açabileceğini belirtmişlerdir. Konu hakkında öğretmenlerin bazı ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

Ö.9: "...Bu hak bireylere verilirken şartların bireye, ailesine, yaşadığı bölgeye ya da sosyoekonomik durumuna göre değiştirilmesi fırsat eşitsizliğine yol açar ve bu durum da bireyin kendini değersiz hissetmesine, kendi kapasitesini ortaya çıkaramamasına ve tüm bunların sonucunda kendini gerçekleştirememesine neden olur..."

Ö.2: "...Öncelikle dezavantajlı bireylerin sonrasında da dezavantajlı kalabalıkların ortaya çıkacağını düşünüyorum..."

Öğretmenlerin görüşleri değerlendirildiğinde, eğitimde fırsat eşitliğinin yalnızca öğrencilerle sınırlı bir kavram olmaktan öte, bireyden başlayarak tüm toplum yapısını etkileyen temel bir unsur olduğu yorumu yapılabilir. Fırsat eşitliği, bireylerin ekonomik, sosyal ve psikolojik olarak gelişimini destekleyerek, toplumsal adaletin sağlanması ve bireysel başarıların artırılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, eğitimde fırsat eşitliği, sadece bir hedef değil, aynı zamanda toplumsal ilerleme ve sürdürülebilir kalkınma için olmazsa olmaz bir şart olarak değerlendirilmektedir. Öğretmenlerin söylemlerinde bu geniş perspektifin eksik olması, kavramın daha kapsamlı bir bağlamda ele alınması gerektiğini göstermektedir.

➤ Ülkemizde fırsat eşitliğinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen görüşleri:

Bazı öğretmenler ülkemizde fırsat eşitliğinin hiç sağlanmadığını düşünürken, bazıları ise bunun kısmen sağlandığını belirtmiştir. Ülkemizde okullaşma oranının yeterli seviyede olmaması, ailelerin çocukların eğitimi konusunda yeterince duyarlı davranmaması, ders kitaplarının büyük oranda merkezî yapıya göre hazırlanması, kırsal ve kentsel alanlar arasındaki eğitim farklılıkları ile derslik başına düşen öğrenci sayısının yüksek olması gibi faktörler, eğitimde fırsat eşitliğinin tam olarak sağlanmadığını göstermektedir. Buna karşılık, devlet tarafından öğrencilere sağlanan ücretsiz ders kitapları, taşınabilir eğitim

hizmetleri, akıllı tahtaların yaygınlaştırılması, eğitim bütçesinin artırılması ve ulusal projeler gibi uygulamalar, ülkemizde fırsat eşitliğinin kısmen de olsa sağlandığına işaret etmektedir.

Ö.3: “...Ülkemizde eğitim alanında fırsat eşitliğine değerlendirmek gerekirse ülkemizde kırsalla kentsel alanlardaki eğitim imkânları birbirinden farklıdır kentsel bölgelerdeki eğitim imkânları daha fazla iken kırsal alanlarda bu kişi sayısı ile de alakalı olabilir kırsal alanlarda bu daha azdır...”

Ö.10: “...Mesela herkes aynı kitaplardan faydalaniyor veya okulların işte hemen hemen tamamına ya da artık yavaş yavaş hepsine ulaşmaya çalışarak akıllı tahta ulaştırmaya çalışıyor. Yani herkesin fırsat eşitliğinden faydalanmasını sağlama konusunda çalışmalar yapıyor tabii birçok yönde de eksikliği de vardır var olduğunu da düşünmüyorum...”

Ö.12: “...Birinin öğrenci sayısı 25-30 birinde 45 50. Bu yüzden fırsat eşitliği büyük oranda eşit olsa da bazı uygulamalarda çok farklıdır mesela hayat bilgisi kitabında ilkökulda Ankara'ya göre verilen Çankaya İlkokulu örneği Gaziantep'in Cin deresi Mahallesi'ndeki eğitimle birbirini tutmamaktadır...”

Katılımcılardan bazıları, merkezi sınavlar, yetersiz teknolojik donanım ve kalabalık sınıf ortamlarının eğitimde fırsat eşitliğine engel oluşturduğunu ifade etmiş; ancak, tüm bu koşullara rağmen ülkemizde fırsat eşitliği konusunda iyi bir seviyede olduğumuzu belirtmişlerdir. Bu konu ile ilgili öğretmen görüşleri şu şekildedir:

Ö.2: “...Yine bazı okulların teknolojik donanımının çok yetersiz bazılarının ise çok iyi olması görebildiğim eksiklikler. Fakat genel olarak baktığımızda iyi bir düzeyde olduğumuzu düşünüyorum...”

Ö.1: “...Bu çalışmaların eğitime erişim konusunda önemli oranda başarılı olduğu görülürken, eğitim sisteminin merkezi sınavlar aracılığıyla fırsat eşitsizliğine katkı sağladığı anlaşılmaktadır...”

Mevcut eksiklikler göz önüne alındığında fırsat eşitliğinin tam anlamıyla sağlanamadığı, bireysel ve bölgesel farklılıkların devam ettiği anlaşılmaktadır. Öğretmen görüşleri incelendiğinde eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için daha kapsamlı ve sürdürülebilir politikaların uygulanması gerektiği, mevcut çalışmaların olumlu etkilerinin yanı sıra, var olan eksiklerin giderilmesinin de bir zorunluluk olduğu söylenebilir. Eğitimde fırsat eşitsizliğini azaltmak için altyapı yatırımları, teknolojik donanım desteği ve bölgesel farklılıkların minimize edilmesine yönelik politikaların öncelikli olarak ele alınması gerektiği açıktır.

- Ülkemizde eğitimde fırsat eşitliğine ulaşma noktasında engellerin neler olduğuna ilişkin öğretmen görüşleri:

Öğretmenlerin bu konuya dair görüşlerine bakıldığında, genellikle ekonomik, coğrafi ve toplumsal faktörlerin yanı sıra ailenin eğitim seviyesi, cinsiyetçi tutumlar ve bireysel durumlar (örneğin zihinsel ve fiziksel yetersizlikler) üzerinde durdukları gözlemlenmiştir. Ayrıca, özel okul sayısının artması, eğitimin siyasallaşması ve bölgeler arası eğitimdeki eşitsizlikler, katılımcılara göre fırsat eşitliğine ulaşılmasını engelleyen önemli faktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Aşağıda, öğretmenlerin bu konudaki düşüncelerinden bazı örnekler verilmiştir.

Ö.13: “... Fırsat eşitliğini sağlamada ekonomik etmenlerin daha fazla etkilediğini düşünüyorum. Gelir düzeyinin düşük olması eğitimde fırsat eşitsizliğine yol açmaktadır...”

Ö.4: “...Ülkemiz biliyorsun dört mevsim yaşayan bir konumda bulunuyor. Türkiye'nin bazı yerlerinin işte kış şartları çok ağır geçiyor bu eğitim öğretimin aksamasına işte ya da şartların daha da zor olmasına sebep oluyor...”

Ö.3: “...Eğitimin giderek özelleşmesi bence eğitimde fırsat eşitliğinin önündeki en büyük engeldir. İlk önce bu problemin çözülmesi gerekiyor...”

Ö.12: “...Ondan sonra bir de eğitimdeki uygulanan politikalar yani eğitimin siyasallaşmasının eğitimde fırsat eşitliğine engel olabileceğini düşünüyorum. Çünkü siyasallaşma derken yani şöyle şimdi mesela bir

eğitim politikası uyguluyorlar bir bakan değişiyor başka bir politika güdüyor var olanı geliştirmek yerine değiştirme sürecine gidiyor...”

Ö.9: “...Eğitim hizmetlerinden yararlanmada, ülkemizin doğusu ve batısı arasında farklılaşma görülmektedir. Bölgeler arası eğitim eşitsizliği okul azlığı ya da yokluğu, öğretmenin niteliği öğrenime devam edebilecek ekonomik olanaklara sahip olamama okul araç ve gereçlerinin yeterli olmaması ve kültürel bir ortamın bulunmaması gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır...”

Sonuç olarak, fırsat eşitliği konusunda atılacak adımların yalnızca eğitim politikalarına dayalı olmaktan öte, ekonomik ve coğrafi eşitsizliklerin yanı sıra, toplumsal faktörlerin de göz önünde bulundurulması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu engellerin aşılabilmesi için daha kapsamlı ve sürdürülebilir politikaların yanı sıra, bölgesel eşitsizliklerin giderilmesi, eğitim sisteminin siyasallaşmasının engellenmesi ve eğitimdeki özelleşmenin önlenmesi büyük önem taşımaktadır.

➤ Fırsat eşitliğinin sağlanmasına ilişkin öğretmenlerinin önerileri:

Öğretmenler, ülkemizde fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi için eğitimin tüm kademelerinin zorunlu ve ücretsiz olması, derslik sayısının artırılması ve okullaşma oranlarının yükseltilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca, okulların materyal ve altyapı açısından eşit koşullara sahip olması ve eğitim ortamlarının daha demokratik bir yapıya kavuşması gerektiği vurgulanmıştır. Öğretmenlerin bir kısmı ise, fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla öğrencilere barınma, beslenme ve ulaşım desteği verilmesi, bölgesel farklılıkların dikkate alınması, öğretmen atamalarında ihtiyaç duyulan okullara öncelik verilmesi ve ailelere maddi destek sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Bir diğer önemli görüş ise eğitim ve siyasetin ayrılması gerektiği, yani eğitimde siyasallaşmanın önlenmesidir. Aşağıda öğretmenlerin bu konuyla ilgili ifade ettikleri bazı görüşlere yer verilmiştir.

Ö.6: “...Bir de dediğim gibi siyasallaşmanın eğitimden ayrıştırılması gerektiğini düşünüyorum. Hani tabiri caizse hükümet politikası değil de devlet politikası oluşturulması gerektiğini düşünüyorum...”

Ö.7: “...Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi için tüm kademelerde eğitimin zorunlu ve tamamen ücretsiz yapılması hiçbir öğrencinin sebebi ne olursa olsun eğitim dışına çıkarılmaması gerekir...”

Ö.11: “...her okula yeterli seviyede materyaller göndererek eşit şartlarda herkesin aynı eğitim ortamından eğitim şartlarından faydalanmasını sağlayarak ve tabii ki manen de destek vererek bu şekilde devlet eliyle eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanabileceğini düşünüyorum...”

Ö.4: “...olabildiğince fırsatların birbirine denklenmesi lazım. Şartları elverişsiz olan bölgelerde okullara iyileştirme yapılması gerekiyor...”

Ö.2: “...Demokrasinin hakim olduğu hukukun güçlü olduğu ekonomik gücün yüksek olduğu bir toplum olmalıyız öncelikle. Bunun yanında birey hangi inançta ırkta cinsiyette olursa olsun eşit haklara sahip olmalı...”

Öğretmenlerin söylemleri incelendiğinde eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için, eğitim altyapısının güçlendirilmesi, bölgesel eşitsizliklerin giderilmesi ve tüm bireylerin eşit haklara sahip olacağı bir toplum yapısının inşa edilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin bir diğer önemli önerisi eğitim ile siyasetin ayrılması gerektiği yönündedir. Eğitimde siyasallaşmanın yerine devlet politikalarının oluşturularak eğitim sisteminin bağımsız ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması gerekmektedir. Bu görüşler, fırsat eşitliğini sadece materyal ve altyapı sağlamakla sınırlı tutmayıp, toplumsal ve siyasal yapıyı da etkileyen bir sorumluluk olarak ele almaktadır. Öğretmenlerin önerdiği bu çok yönlü çözüm önerileri, eğitimde fırsat eşitliğini gerçek anlamda sağlamak için atılması gereken adımları net bir şekilde ortaya koymaktadır.

➤ Öğrenci ve öğrenci adaylarının fırsat eşitliği sorunlarına ilişkin öğretmen görüşleri:

Öğretmenlerin öğrenci ve öğrenci adaylarının fırsat eşitliğiyle ilgili görüşlerine bakıldığında, ekonomik faktörler ve aile yapısından kaynaklanan sorunların, öğrenciler ve öğrenci adayları için fırsat eşitsizliğine yol açtığı gözlemlenmiştir. Ayrıca cinsiyetçilik, kalabalık sınıflar, teknolojik yetersizlikler ve özel okullar, öğretmenler tarafından fırsat eşitliği açısından sorun yaratan faktörler olarak belirtilmiştir. Konuyla ilgili bazı öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

Ö.3: “...Bununla ilgili şöyle söyleyebiliriz bazen ekonomik durumlardan dolayı bazen ailenin eğitime karşı bakış açısından dolayı işte cinsiyetten dolayı hani kız çocuğunun okula gitme oranı ile erkek çocuğunun okula gitme oranından dolayı öğrenciler de bu tarz engellere takılabiliyorlar...”

Ö.4: “...Özel okullar eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaktan ziyade öğrencilerin gruplaşmasını sağlıyor...”

Ö.7: “...İyi bir okulda eğitim görüp görememesi bulunduğu sınıfın sınıf mevcudunun kalabalık ya da az olması etkili oluyor bence...”

Öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında; öğrenci ve öğrenci adaylarının karşılaştığı fırsat eşitsizliklerinin, ekonomik, toplumsal ve eğitimsel faktörlerden kaynaklandığı görülmektedir. Öğretmenlerin görüşlerine dayanarak yapılan çözümlemede, ekonomik faktörlerin öğrenciler üzerindeki etkisi oldukça belirgindir. Ekonomik durum, öğrencilerin eğitim olanaklarına erişiminde önemli bir engel oluşturmaktadır. Düşük gelir düzeyine sahip ailelerde, çocukların eğitim için gerekli materyallere, ders dışı etkinliklere veya özel derslere erişimi sınırlıdır. Bu da öğrencilerin eğitimdeki başarılarını ve fırsat eşitliğini olumsuz yönde etkileyebilir. Ayrıca, ekonomik eşitsizlik, cinsiyet temelli ayrımcılıkla birleştiğinde, özellikle kırsal ve düşük gelirli bölgelerde kız öğrencilerin okula devam etme oranlarını daha da düşürebilir. Ekonomik yapının, eğitimdeki eşitsizlikleri artırmasının yanı sıra, eğitimdeki fırsat eşitsizliğinin, toplumsal yapıyı ve bireylerin yaşam kalitesini uzun vadede derinden etkilediği söylenebilir. Ekonomik fırsatların adil dağıtılmaması, toplumdaki sınıfsal ayrımları pekiştirirken, eğitimdeki fırsat eşitsizliği de sosyal mobilitayı kısıtlayabilir. Öğrencilerin yaşamlarını iyileştirme ve potansiyellerini en üst seviyeye çıkarma şansı, büyük ölçüde ailelerin ekonomik durumuna ve bu durumun sağladığı eğitim imkanlarına bağlıdır. Sonuç olarak, ekonomi ve kaynak paylaşımı, eğitimde fırsat eşitliğini doğrudan etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Eğitimdeki eşitsizliklerin giderilebilmesi için, toplumsal ve ekonomik yapının daha adil bir şekilde düzenlenmesi ve eğitim kaynaklarının eşitlikçi bir şekilde paylaşılması gerekmektedir. Bu, hem bireylerin hayat kalitesini iyileştirecek hem de toplumda daha dengeli bir gelişim sağlayacaktır.

➤ Öğretmenlik mesleği açısından öğretmenlerin karşılaşmış oldukları fırsat eşitliği ile ilgili sorunlar:

Öğretmenlerin meslek hayatlarında karşılaştığı en büyük zorluklardan biri, okul yönetimiyle ilgili yaşadıkları sorunlardır. Görüşme yapılan bazı öğretmenler, okul idaresinin demokratik olmayan tutumlarının kendileri için fırsat eşitsizliği yarattığını belirtmişlerdir. Katılımcılardan bazıları ise öğretmenlerin ücretli, sözleşmeli ve kadrolu olarak sınıflandırılmasının, öğretmenlik mesleği açısından eşitsizlik oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra, yetersiz okul koşulları, sosyoekonomik faktörler ve öğretmenlik kariyer basamakları da öğretmenlerin fırsat eşitliğiyle ilgili yaşadıkları sorunlar arasında sayılmaktadır. Aşağıda konuyla ilgili bazı öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

Ö.13: “... Fırsat eşitliğini sağlamada ekonomik etmenlerin daha fazla etkilediğini düşünüyorum. Gelir düzeyinin düşük olması eğitimde fırsat eşitsizliğine yol açmaktadır...”

Ö.4: “...Ülkemiz biliyorsun dört mevsim yaşayan bir konumda bulunuyor. Türkiye'nin bazı yerlerinin işte kış şartları çok ağır geçiyor bu eğitim öğretimin aksamasına işte ya da şartların daha da zor olmasına sebep oluyor...”

Ö.3: “...Eğitimin giderek özelleşmesi bence eğitimde fırsat eşitliğinin önündeki en büyük engeldir. İlk önce bu problemin çözülmesi gerekiyor...”

Ö.12: “...Ondan sonra bir de eğitimdeki uygulanan politikalar yani eğitimin siyasallaşmasının eğitimde fırsat eşitliğine engel olabileceğini düşünüyorum. Çünkü siyasallaşma derken yani şöyle şimdi mesela bir eğitim politikası uyguluyorlar bir bakan değişiyor başka bir politika güdüyor var olanı geliştirmek yerine değiştirme sürecine gidiyor...”

Ö.9: “...Eğitim hizmetlerinden yararlanmada, ülkemizin doğusu ve batısı arasında farklılaşma görülmektedir. Bölgeler arası eğitim eşitsizliği okul azlığı ya da yokluğu, öğretmenin niteliği öğrenime devam edebilecek ekonomik olanaklara sahip olamama okul araç ve gereçlerinin yeterli olmaması ve kültürel bir ortamın bulunmaması gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır...”

Öğretmenlerin meslek hayatlarında karşılaştıkları fırsat eşitsizliği sorunları yalnızca okul idaresi ve çalışma koşullarından değil, aynı zamanda ülkenin genel eğitim politikalarının sürekli değişmesinden, birbiriyle tutarsız uygulamaların hayata geçirilmesinden, ekonomik sorunlardan ve bölgesel eşitsizliklerden kaynaklanmaktadır. Ekonomik olanakların eşitsiz dağılımı, öğretmenlerin mesleki gelişim fırsatlarına erişimini engelleyerek mesleki tatminlerini ve başarı düzeylerini olumsuz etkilemektedir. Bu sorunların çözülmesi, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ve öğretmenlerin daha verimli çalışabilmesi için eğitim sisteminde köklü reformlar yapılmasını gerektirmektedir.

➤ Eşit eğitim fırsatı verilmesi eğitimde fırsat eşitliği için yeterli midir?

Görüşmeye katılan öğretmenlerin çoğunluğu, yalnızca eşit eğitim fırsatlarının, eğitimde fırsat eşitliği sağlamak için yeterli olmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların bir kısmı, eşit eğitim fırsatlarının fırsat eşitliğini sağlamakta hem yeterli hem de yetersiz olduğunu belirtmiştir. Bazı öğretmenler, bu fırsatların yeterli olduğunu söylerken, diğerleri ise bunun kısmen yeterli olduğunu dile getirmiştir. Aşağıda, bu sonuçlarla ilgili öğretmenlerin görüşlerinden bazıları yer almaktadır.

Ö.2: “...Eşit eğitim fırsatının vermesi tabii ki çok büyük bir başarıdır. Bütünün en büyük parçasıdır bence...”

Ö.5: “...Nicelik olarak evet ama nitelik olarak hayır...”

Ö.8: “...Kısmen yeterlidir ancak bireylerin ekonomik durumları aile yapıları farklı olduğundan eşitsizlikler olacaktır...”

Ö.11: “...Eşit imkânlar bazen tek başına yeterli olmayabilir önemli olan yaratılan fırsat eşitliği uygulanabiliyor mu biz ona bakmalıyız...”

Eşit eğitim fırsatlarının sağlanması, eğitimde fırsat eşitliğine ulaşmak için önemli bir adımdır, ancak bu tek başına yeterli değildir. Öğretmenlerin görüşlerine göre, eğitimde fırsat eşitliği sadece fırsatların sunulmasıyla sağlanamaz; bu fırsatların her bireye ulaşabilir olması gerekir. Ekonomik durum, aile yapısı ve diğer bireysel farklar, fırsat eşitliğini engelleyen önemli faktörlerdir. Ayrıca, eşit imkanların yalnızca var olması değil, aynı zamanda etkin bir şekilde uygulanabilmesi de kritik öneme sahiptir. Sonuç olarak, eğitimde fırsat eşitliğine ulaşabilmek için fırsatlara eşit erişim sağlanması ve bu fırsatların nitelikli bir şekilde sunulması gerekmektedir.

➤ Fırsat eşitliği ya da eşitsizliği hayatımızı, günümüzü ve geleceğimizi nasıl etkiler?

Öğretmenler, fırsat eşitsizliğinin bireylerin kendilerini değersiz hissetmelerine, eğitim seviyelerinin düşmesine, toplumsal gelişimin yavaşlamasına, gelecekte mutsuz bireylerin yetişmesine ve öğrencilerin motivasyon kaybına yol açacağına dikkat çekmişlerdir. Bazı öğretmenler, eğitimde fırsat eşitliği sağlanması halinde, çocuklarımızın daha iyi yerlere gelebileceğini, nitelikli bir insan kaynağının oluşacağını ve toplumun her alanında ilerleme kaydedileceğini ifade etmişlerdir. Gelecek yıllarda yaşam becerilerini kazanmış bireyler yetiştirmek istiyorsak, eğitimde fırsat eşitliğini tam anlamıyla sağlamanın gerekliliği vurgulanmıştır. Bu konuda öğretmenlerin bazı görüşleri şu şekildedir:

Ö.3: “...İleriyi görebilen üretebilen gelişmiş bir toplum olmak için herkesin eşit eğitim alması gerektiğini düşünüyorum...”

Ö.6: “...öğrenci kendini soyutladığı için derslere kendini veremiyor ve geleceğimize de zarar veriyor...”

Ö.8: “...Yani fırsat eşitliği sağlanırsa çocuklarımız çok daha iyi yerlere gelecektir diye düşünüyorum...”

Ö.4: “...Biz bunları sağlayamazsak ileride mutsuz bireylerle karşılaşırız. Kendini gerçekleştiremeyen yaşadığı hayattan tat alamayan verimsiz insanlar türeyecek ben öyle görüyorum öyle düşünüyorum...”

Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, sadece bireylerin değil, toplumun geleceğini de doğrudan etkileyen bir faktördür. Öğretmenlerin görüşlerine göre, fırsat eşitsizliği, bireylerin kendilerini değersiz hissetmelerine, eğitim seviyelerinin düşmesine ve toplumsal gelişimin yavaşlamasına yol açmaktadır. Ancak fırsat eşitliği sağlanırsa, bireyler daha iyi eğitim alarak gelecekte daha nitelikli bir iş gücü oluşturabilir, toplumsal kalkınma hızlanabilir ve mutsuz bireylerin sayısı azalabilir. Öğretmenler, eşit fırsatlar sağlandığında çocukların daha iyi yerlere gelebileceğini ve toplumun her alanında ilerleme kaydedileceğini vurgulamaktadır. Bu bakış açısıyla, öğretmenlerin çoğu ümitli bir geleceğe inanmakta, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasının, toplumda daha güçlü, mutlu ve üretken bireyler yetiştireceğine dair bir umut taşımaktadır. Sonuç olarak, eğitimde fırsat eşitliği sağlandığında, hem bireylerin hem de toplumun yaşam kalitesinin yükselmesi, daha parlak bir geleceğin kapılarını aralayacaktır.

Bu çalışmanın sonuçları, öğretmenlerin eğitimde fırsat eşitliği sorununun varlığını genel olarak kabul ettiklerini göstermektedir. Eğitimde fırsat eşitliği üzerine yapılan görüşmelerin genelinde, öğretmenlerin bu sorunu çözme noktasında devletin ve eğitim politikalarının belirleyici bir rol oynadığını ifade ettikleri görülmektedir. Ancak, öğretmenlerin büyük çoğunluğu, sadece mevzuat üretmenin yeterli olmayacağına, uygulamada daha somut adımların atılması gerektiğine dikkat çekmektedir. Fırsat eşitsizliği sorununa yönelik öğretmenlerin çözüm önerileri genellikle eğitim sistemindeki yapısal sorunların çözülmesini, materyal ve altyapı eşitsizliklerinin giderilmesini, öğrenci ve öğretmenler arasında eşit koşulların oluşturulmasını hedeflemektedir. Bu bağlamda, öğretmenler devletin sorumluluğunun büyük olduğunu kabul etmekle birlikte, sistemdeki temel sorunların sadece mevzuat değişiklikleriyle çözülemeyeceğini savunmaktadırlar.

Öğretmenler, fırsat eşitsizliğini sadece mağduriyet üzerinden değerlendiriyor gibi görünse de, aynı zamanda çözüm sürecinde aktif bir rol oynamak istediklerini de belirtmektedirler. Bu noktada, öğretmenlerin kendilerini sadece mağdur taraf olarak görmediklerini, aynı zamanda fırsat eşitliğinin sağlanmasında önemli bir aktör olduklarını düşündükleri ortaya çıkmaktadır. Öğretmenler, eğitimin fırsat eşitliğine katkıda bulunmak adına okul yönetimleri, politikalar ve devlet desteğiyle işbirliği yaparak, eğitimin her kademesinde daha etkili bir eşitlik yaratılabileceğini ifade etmektedirler. Ancak bu görüş, her öğretmenin yaşadığı okul ortamının koşullarına ve bölgesel farklılıklara göre değişkenlik gösterebilmektedir.

Öğretmenlerin bakış açıları ele alındığında, fırsat eşitsizliğinin yalnızca dışsal faktörler ve devlet politikalarıyla çözülebileceği düşüncesi hakim olmakla birlikte, öğretmenlerin kendi üzerine düşeni yapabilmesi için sistemde köklü değişikliklerin gerektiği vurgulanmaktadır. Özellikle öğretmenlerin eğitimde eşitliği sağlamada en büyük engellerin başında gelen ekonomik ve coğrafi farklılıklar gibi toplumsal yapıları doğrudan etkileyen faktörlerin, sadece kurumsal değişikliklerle aşılabileceği düşünülmektedir. Bu durum, öğretmenlerin fırsat eşitliği sorununda yalnızca mağdur olmakla kalmayıp, çözüm sürecinin bir parçası olma istekliliği ve sorumluluğu taşıdıklarını ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, öğretmenlerin fırsat eşitsizliği konusundaki bakış açıları, devletin sorumluluğu ve mevzuat düzenlemelerinin önemi kabul edilmekle birlikte, eğitimin ve fırsat eşitliğinin sadece kuramsal olarak değil, uygulamada somut adımlarla sağlanabileceği düşünülmektedir. Öğretmenler, fırsat eşitliğini sadece mağduriyet üzerinden değil, çözüm sürecinin içinde aktif bir oyuncu olarak değerlendiriyor ve kendi sorumluluklarını yerine getirebileceği, eşit fırsatlar için mücadele edebileceği bir ortamın yaratılmasını istemektedirler.

Tartışma/Sonuç

Bu çalışmada, öğretmenlerin eğitimde fırsat eşitliği konusundaki görüşleri doğrultusunda mevcut eğitim sistemindeki eksiklikler ve iyileştirme gereklilikleri ele alınmıştır. Araştırma bulguları, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi için sadece eşit fırsatlar sunmanın yeterli olmadığını, bu fırsatlara erişimi engelleyen yapısal ve sosyoekonomik engellerin ortadan kaldırılması gerektiğini göstermektedir.

Öğretmenler, devlet ve özel okullar arasındaki destek farklarının eğitimin adil bir şekilde sunulmasını engellediğini ifade etmiştir. ERG'nin (2014) raporu, devletin özel meslek liselerine verdiği desteğin, devlet okullarındaki öğrencilere yapılan harcamaların bir buçuk katı olduğunu ortaya koymuş, bu durumun fırsat eşitliğini zedelediği belirtilmiştir. 2012 yılında 126 olan özel meslek lisesi sayısının 2013 yılında 426'ya yükselmesi, bu dengesizliğin büyüdüğünü göstermektedir. Bu durum, eğitimde fırsat eşitliğini baltalarken toplumsal eşitsizlikleri de derinleştirmektedir. Ayrıca, bölgeler arasındaki eşitsizliklerin öğrencilerin akademik başarılarına olumsuz yansıdığı, özellikle kırsal bölgelerdeki ve dezavantajlı koşullardaki öğrencilerin bu durumdan daha fazla etkilendiği görülmektedir (Polat, 2014). Gelir eşitsizliği, bu sorunları daha da derinleştiren bir diğer önemli faktördür. Paraz, Şerengin ve Öksüzler (2013), gelir eşitsizliğinin, eğitimdeki fırsat eşitsizliğinin en temel nedenlerinden biri olduğunu vurgulamaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ise eğitimde başka bir önemli sorun olarak öne çıkmaktadır. ERG'nin (2014) raporu, kız öğrencilerin eğitime erişim oranının erkek öğrencilere göre daha düşük olduğunu, bu durumun özellikle dezavantajlı bölgelerde belirginleştiğini ortaya koymuştur. Bu tür eşitsizlikler yalnızca bireylerin eğitim hayatını değil, aynı zamanda toplumsal gelişimi de olumsuz etkilemektedir.

Bulgular, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasının, bireysel başarıların artması, toplumsal barışın güçlenmesi ve ekonomik kalkınmanın hızlanması gibi birçok olumlu sonuç doğuracağını göstermektedir. Ancak bu hedeflere ulaşabilmek için, sadece okullar arasındaki kaynak dengesizliklerini gidermek değil, aynı zamanda öğrencilerin temel ihtiyaçlarını karşılayacak sosyal politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Eğitimde fırsat eşitliği sağlanabilmesi için önerilen başlıca adımlar arasında, devlet okullarının fiziksel ve teknolojik altyapılarının iyileştirilmesi, kırsal bölgelerdeki öğrencilere özel destek sağlanması, kız çocuklarının eğitime katılımını teşvik edecek politikalar uygulanması ve ailelere ekonomik destek sağlanması yer almaktadır. Aynı zamanda, devletin eğitim politikalarında kaynakların adil dağıtımına öncelik vermesi ve bölgeler arasındaki eşitsizliklerin giderilmesine yönelik kapsamlı projeler geliştirmesi önem taşımaktadır.

Sonuç olarak, eğitimde fırsat eşitliği sağlamak, sadece bireysel başarıları artırmakla kalmayacak, toplumsal kalkınmayı hızlandıracak ve daha adil bir toplumun inşasına katkıda bulunacaktır. Öğretmenlerin görüşleri, bu hedeflere ulaşmak için uygulanacak politikalara rehberlik etmekte ve eğitimin herkes için eşit ve erişilebilir hale gelmesi adına kritik bir farkındalık yaratmaktadır. Eğitimde fırsat eşitliğini sağlayacak reformlar ve sürdürülebilir politikalar, bireylerin yaşam kalitesini iyileştirirken toplumun genel refah seviyesini de yükseltecektir.

Öneriler

- Eğitim Fırsatlarına Eşit Erişim Sağlanması: Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi için her bireyin eğitim imkanlarına eşit şekilde ulaşabilmesi sağlanmalıdır. Bu, özellikle kırsal ve dezavantajlı bölgelerdeki öğrencilere yönelik eğitim fırsatlarının artırılması gerektiği anlamına gelmektedir. Ulaşım ve barınma gibi temel ihtiyaçlar devlet tarafından desteklenmeli ve öğrencilere eğitim imkanları sunulurken coğrafi ve ekonomik engeller göz önünde bulundurulmalıdır.
- Eğitim Altyapısının Geliştirilmesi: Okulların fiziksel ve teknolojik altyapılarının iyileştirilmesi önemlidir. Özellikle kırsal bölgelerdeki okulların eğitim materyalleri ve teknolojik donanımları artırılmalıdır. Akıllı tahtalar, bilgisayarlar ve internet erişimi gibi araçlar tüm okullarda standart hale getirilerek dijital eğitim fırsatları artırılmalıdır.

- Okul İdarelerinin Demokratik Olması: Okul yönetimlerinin daha demokratik bir tutum benimsemesi gerekmektedir. Öğretmenlerin görüşlerinin dikkate alındığı, karar alma süreçlerinde daha şeffaf ve katılımcı bir yaklaşım benimsenmelidir. Bu, öğretmenlerin ve öğrencilerin eğitim sürecine daha etkin katılımını sağlayacaktır.
- Sosyoekonomik Desteklerin Sağlanması: Öğrencilerin sadece eğitimsel fırsatlarla değil, aynı zamanda sosyoekonomik ihtiyaçlarla da desteklenmesi gerekmektedir. Ailelerin maddi olarak desteklenmesi, öğrencilere barınma, beslenme ve ulaşım konusunda yardımcı olunması, fırsat eşitliği sağlamak için önemli adımlardır.
- Eğitimde Bölgesel Eđitsizliklerin Giderilmesi: Eğitimdeki bölgesel eşitsizliklerin ortadan kaldırılması için, eğitim politikaları geliştirilmelidir. Özellikle dezavantajlı bölgelerdeki okullara öncelikli kaynak aktarımı yapılmalı, öğretmen açığı giderilmeli ve okulların imkanları eşitlenmelidir.
- Öğretmen Atama ve Yerleştirme Politikalarının Yeniden Gözden Geçirilmesi: Öğretmen atamaları, ihtiyaç duyulan bölgelere öncelik verilerek yapılmalıdır. Bu, öğretmen açığını gidermek ve eğitimde eşitsizliğin önüne geçmek için önemli bir adımdır.
- Eğitimde Siyasallaşmanın Önlenmesi: Eğitim ve siyaset arasındaki sınırların net bir şekilde çizilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Eğitim politikalarının, her öğrencinin eşit fırsatlara sahip olmasını sağlayacak şekilde, ideolojik etkilerden bağımsız ve objektif olarak geliştirilmesi önemlidir.
- Farklılıkların Kucaklanması ve Kapsayıcı Eğitim: Cinsiyetçilik, engellilik, kültürel farklılıklar ve diğer bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak daha kapsayıcı eğitim uygulamaları geliştirilmelidir. Her öğrencinin bireysel ihtiyaçları ve yetenekleri doğrultusunda desteklenmesi, fırsat eşitliği sağlanmasında kritik bir rol oynar.
- Eğitimde Kaliteyi Artırıcı İnisyatifler: Eğitimde fırsat eşitliği sağlanırken, aynı zamanda eğitim kalitesinin artırılması gerekmektedir. Müfredat, öğretim yöntemleri ve öğretmen eğitimleri düzenli olarak güncellenmeli ve kaliteyi artırmaya yönelik sürekli iyileştirmeler yapılmalıdır.
- Eğitimin elitizimden kurtulması: Eğitim, toplumun her kesimine hitap etmeli ve sadece belirli bir sınıfın veya sosyo-ekonomik grubun ayrıcalığı olmamalıdır.

Kaynakça

- Aksu T., ve Cantürk G., (2015). Equality of educational opportunity: the role of using technology in education, *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 4 (4), 79-93
- Aydemir, A. ve Yazıcı, H. (2019). Intergenerational education mobility and the level of development. *European Economic Review* vol. 116, 160-185.
- Aydın, A. (2018). Eğitim politikası (2. Baskı), Pegem Akademi Yayınları.
- Baştepe, İ. (2009). Etkili okulun eğitim-öğretim süreci ve ortamı boyutları nitelikleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 29.
- Buluç B (1997) İlköğretim İkinci kademe okullarda eğitimde fırsat ve imkan eşitliği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 9(9): 11-22
- Çalık, T., & Sezgin, F. (2005). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 55-66.
- Green, S. J. D. (1988). Is equality of opportunity a false ideal for society?. *The British Journal of Sociology*, 39(1), 1-27.
- Gür, T. (2011). *Türkçe öğretmen adaylarının dil tutumları ve kullanımlarının söylem çözümlemesi yöntemi ile betimlenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gür, T., Dilci, T., & Arseven, A. (2013). Geleneksel yaklaşımdan yapılandırmacı yaklaşıma geçişte öğretmen adaylarının görüş ve değerlendirmeleri; Bir söylem analizi. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 18, 123-135.
- Lazenby, H. (2016). What is equality of opportunity in education? *Theory and Research in Education*, 14(1), 65–76.
- Lincoln, P. Z. (2015). Educational equality or educational equity, *NUCB JOURNAL of Economics and Information Science*, 60 (1), 187-203.
- Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Foy, P., Kelly, D. L., & Fishbein, B. (2020). TIMSS 2019 International Results in Mathematics and Science. TIMSS & PIRLS International Study Center.
- OECD (2019), PISA 2018 Results (Volume II): Where All Students Can Succeed, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b5fd1b8f>
- OECD (2021), Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b35a14e5-en>.
- Palaz, S., Şenergin, Ö. ve Öksüzler, O., (2013) "Eğitim düzeyindeki farklılıkların gelir dağılımına etkisi: Türkiye örneği", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2), 119-131.
- Parker, I. (1992). *Discourse Dynamics: Critical analysis for social and individual psychology*. Londra: Routledge
- Polat, S., *Türkiye'nin 2023 Vizyonu ve Eğitimde "Orta Kalite Tuzağı"*, SETA Rapor, 2014, s. 31
- Rose, T. (2017). *Ortalamanın sonu* (Çev: Tufan Göbekçin). İstanbul: Paloma
- Suna, E., Özer, M., Şensoy, S, Gür, B. S., Gelbal, S. & Aşkar, P. (2020). Determinants of academic achievement in Turkey. *Journal of Economy Culture and Society*, DOI: 10.26650/JECS2021-934211

- Tan, M. (1987). Eđitsel fırsat eđitliđi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakóltesi Dergisi*, 20(1), 245-259
- Taş, U., & Yenilmez, F. (2008) Türkiye’de eğitimin kalkınma üzerindeki rolü ve eğitim yatırımlarının geri dönüş oranı. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 155-186
- Topses, M. D. (2014). Eğitim Sosyolojisi (2. baskı.), Nobel Yayıncılık.
- Westen, P. (1985). The concept of equal opportunity. *Ethics*, 95(4), 837-850.

Extended Abstract

Introduction

The aim of this study is to examine teachers' views and evaluations on educational inequality through discourse analysis. The research seeks to analyze teachers' thoughts on educational inequality and the solutions they propose in this regard. The research problem can be stated as follows: What are teachers' views on educational inequality? To answer this question, teachers' views on educational inequality have been examined, and the significance and importance of these views in achieving educational equality of opportunity have been evaluated. The study aims to understand how teachers' views on inequality might influence educational policies and practices. By deeply analyzing teachers' thoughts on educational inequality, this study aims to make a significant contribution to the development of social equality and educational policies.

Methodology

This study employs discourse analysis, a qualitative research approach, to examine teachers' views on educational equality. Discourse analysis, which has gained importance in post-positivist approaches, is a technique used in the context of any study involving linguistic expression, focusing on analyzing language and its products. The method requires examining linguistic products in context, considering factors such as time, space, the speaker, the message, and the social and psychological environment (Gür, 2013). In this study, teachers' discourses were analyzed using both descriptive and critical approaches. Descriptive analysis aimed to understand the boundaries, characteristics, and messages of the discourse, while critical analysis focused on issues such as ideology, power distribution, equality, and inequality (Gür, 2011). The study combines these two approaches to provide a comprehensive analysis of teachers' discourses. Instead of using the traditional concept of population-sample, the study identifies the qualities of the discourses to align with the research objectives. The discourses chosen reflect the teachers' views during a specific time period and were selected because they best respond to the research questions. The context in which these views were expressed was analyzed in detail. The theoretical framework for discourse analysis was based on James Paul Gee's method, with a focus solely on linguistic discourses, despite the possibility of analyzing multimodal elements like symbols, images, and films in discourse analysis. The methodology used in this study allowed for the systematic examination of discourse in relation to its context, ensuring the validity and reliability of the research by adhering to scientific standards.

Findings

This study explored teachers' views on educational equality and inequality. Most teachers indicated that true educational equality has not been fully achieved, with socio-economic and structural barriers preventing equal access to opportunities. These barriers include economic difficulties, geographical distance, and lack of family awareness or resources. Teachers emphasized that achieving educational equality is not just about providing equal opportunities but also addressing issues such as economic inequality, transportation problems, and school resources. Teachers suggested improvements such as better school infrastructure, prioritizing teacher assignments to underserved areas, and increasing investment in education. They also highlighted the importance of meeting students' basic needs and providing financial support to families. Overall, the study concludes that while equal educational opportunities are important, overcoming structural and socio-economic barriers is essential for achieving true educational equality, which will benefit both individual students and society as a whole.

Discussion and Conclusion

This study explored teachers' views on educational equality and inequality. The results show that teachers believe full educational equality has not been achieved, negatively impacting student outcomes and societal development. They stressed that equality requires more than providing equal opportunities, as structural and socio-economic barriers limit access to education. This aligns with previous studies, such as the ERG (2014) report, which highlighted the disparity in state support between private and public schools. Teachers also noted that achieving equality involves addressing factors like family background, cultural context, and economic status. They suggested improving school infrastructure, enhancing educational materials, and ensuring equal investment across regions. The study highlights the need to address both structural and socio-economic barriers to achieve true educational equality. In conclusion, ensuring educational equality requires comprehensive policies that reduce inequalities in resources, economic disparities, and enhance social support systems. This will contribute to academic success, societal development, and social cohesion. Future research should focus on finding deeper solutions for overcoming educational inequalities.